

ΟΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΕΒ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΑΝΕΚΚΙΝΗΣΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Σεπτέμβριος 2016

1. Η κατάσταση σήμερα

Η επιχειρηματική κοινότητα περιμένει οι εξαγγελίες της Θεσσαλονίκης να περιέχουν πρωτίστως δείγματα καλύτερης οικονομικής και πολιτικής διακυβέρνησης της χώρας. Με φιλόδοξους και ρεαλιστικούς στόχους, με τους κατάλληλους ανθρώπους για να τους υλοποιήσουν και ειλικρινή αναγνώριση ότι η λύση στην οικονομική καχεξία της χώρας θα έρθει μόνο μέσα από την εξισορρόπηση της σχέσης κράτους και ιδιωτικού τομέα που εξακολουθεί να λειτουργεί σε βάρος του δεύτερου.

Καθώς διανύουμε ουσιαστικά τον 9^ο χρόνο ύφεσης και ενώ στην οικονομία έχουν εξαλειφθεί οι μακροοικονομικές ανισορροπίες, δεν έχει αποκατασταθεί η αξιοπιστία της οικονομικής πολιτικής και, ως εκ τούτου, δεν έχει εμπεδωθεί η εμπιστοσύνη στις προοπτικές της ελληνικής οικονομίας. Παράλληλα, η πορεία του ΑΕΠ, της βιομηχανικής παραγωγής και των εξαγωγών δείχνουν, για άλλη μια φορά, ότι η οικονομία ούτε γκρεμίζεται, ούτε όμως είναι σε θέση να αναπτύξει μια σαφή τάση δυναμικής ανάκαμψης. Οι επιπτώσεις των μέτρων του προγράμματος προσαρμογής στα εισοδήματα επιχειρήσεων και νοικοκυριών αποτελεί σημαντική τροχοπέδη για την ανάπτυξη και η παράλογη υπερφορολόγηση απειλεί άμεσα την οικονομία.

Το αποτέλεσμα είναι εργαζόμενοι και επιχειρήσεις να βρίσκονται σε αναζήτηση εναλλακτικών λύσεων επιβίωσης, καθώς η υπερφορολόγηση σκοτώνει την οικονομική δραστηριότητα και τροφοδοτεί τη φοροδιαφυγή και την αδήλωτη και απλήρωτη εργασία, μεταφέροντας επιχειρηματικές δραστηριότητες και ικανά στελέχη επιχειρήσεων στο εξωτερικό.

2. Ο στόχος: Ανάπτυξη με νέες θέσεις εργασίας

Μόνο οι παραγωγικές επενδύσεις μπορούν να συμβάλουν στην ανάπτυξη και στη δημιουργία θέσεων εργασίας. Πηγή των νέων θέσεων εργασίας δεν μπορεί να είναι το κράτος. Ακόμα και εάν διέθετε την οικονομική και κυρίως, την επιχειρησιακή δυνατότητα, ο αριθμός και μόνο των ανέργων σήμερα είναι απαγορευτικός. Καλές, σταθερές και βιώσιμες δουλειές που δημιουργούν προστιθέμενη αξία και πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα μπορεί να δημιουργήσει μόνο ο ιδιωτικός τομέας μέσα από επενδύσεις και παραγωγή προστιθέμενης αξίας. Εκεί πρέπει να βασιστεί και η αναπτυξιακή προοπτική της χώρας.

Είναι συνεπώς επείγουσα η ανάγκη εκπόνησης μιας ολοκληρωμένης και ρεαλιστικής εθνικής αναπτυξιακής στρατηγικής, πέρα από τις δανειακές συμβάσεις (τα μνημόνια), και με γνώμονα την αντιμετώπιση της μεγάλης αυτής πρόκλησης. Προκειμένου η Ελλάδα να αποκτήσει μία σύγχρονη, ανταγωνιστική και ισχυρή παραγωγική οικονομία που δημιουργεί αξία, ανάπτυξη, δουλειές, και να προσφέρει συλλογική προοπτική για μία δίκαιη και συνεκτική κοινωνία απαιτείται μια νέα αναπτυξιακή λογική που κινητοποιεί δυνάμεις, ανθρώπους και πόρους (δημόσιους και ιδιωτικούς).

3. Ο τρόπος: Ταχεία αποκατάσταση της παραγωγικής οικονομίας

Σε αυτή τη λογική, κεντρικό στοιχείο είναι η αμοιβαιότητα των συμφερόντων μεταξύ δημοσίου και ιδιωτικού τομέα δηλαδή κράτους, πολιτών και επιχειρήσεων. Η οποιαδήποτε βελτίωση στη λειτουργία του κράτους έχει άμεσα αποτελέσματα στην επιχειρηματική λειτουργία, ενώ κάθε βελτίωση στον ιδιωτικό τομέα (κέρδη, θέσεις εργασίας, νέες επιχειρήσεις, κλπ.) επιφέρει θετικά αποτελέσματα στα δημόσια ταμεία και πολλαπλασιαστικά οφέλη στην οικονομία. Όλα μαζί συνηγορούν και στην αντιστροφή της αρνητικής εικόνας της χώρας στο διεθνές κοινό (πολιτικό και επενδυτικό).

Η οικονομική ανάπτυξη δημιουργεί έσοδα και κέρδη για τους εργαζόμενους και τις επιχειρήσεις, στηρίζει τα δημόσια ταμεία μέσω φορολογίας και εισφορών και αποτελεί αντίδοτο στην υπερφορολόγηση, ιδιαίτερα όταν συνδυάζεται παράλληλα με την πάταξη της φοροδιαφυγής και φοροαποφυγής. Οι δυναμικές σύγχρονες επιχειρήσεις είναι καίριος πυλώνας των δημοσίων εσόδων.

Στην Ευρώπη προωθούνται συστηματικά πολιτικές για τη βιομηχανία, τη μεταποίηση και την κυκλική οικονομία για βιώσιμη ανάπτυξη. Η παραγωγική δικτύωση μικρότερων και μεγαλύτερων επιχειρήσεων σε αλυσίδες αξίας αποτελεί επίσης πυλώνα που προωθούν ενεργητικά όλες οι ευρωπαϊκές χώρες με ισχυρές εξαγωγικές επιδόσεις.

Εάν η Ελλάδα καταφέρει να προσεγγίσει τον ευρωπαϊκό μέσο όρο (σε ποσοστό ΑΕΠ, συμμετοχή στις ευρωπαϊκές αλυσίδες αξίας, κλπ.), τότε μπορούν σταδιακά να δημιουργηθούν επιπλέον 550.000 καλές, σταθερές δουλειές, με ισχυρό οικονομικό και κοινωνικό αντίκτυπο. Ο φιλόδοξος αυτός στόχος απαιτεί σχεδιασμό και υλοποίηση ευρύτατου φάσματος πολιτικών.

4. Οι προϋποθέσεις

Κεντρικό συστατικό και απαραίτητη αναπτυξιακή προϋπόθεση είναι η προσέλκυση επενδύσεων και η προώθηση των μεταρρυθμίσεων που θα σηματοδοτήσουν την απαραίτητη αναπτυξιακή στροφή.

Ο ΣΕΒ έχει υπολογίσει πως χρειάζονται νέα επενδυτικά κεφάλαια ύψους €100 δισ. την επόμενη εξαετία. Με δεδομένους τους περιορισμένους πόρους του ΠΔΕ, του Αναπτυξιακού Νόμου (€2-3 δισ.) και του ΕΠΑΝΕΚ γίνεται εύκολα αντιληπτή η αναγκαιότητα πρόσθετων ιδιωτικών επενδύσεων ικανών να καλύψουν τη διαφορά. Χωρίς επενδύσεις, κυρίως μεσαίας και μεγάλης κλίμακας, ούτε επανεκκίνηση της παραγωγικής διαδικασίας θα έχουμε, ούτε αύξηση των εμπορεύσιμων προϊόντων, ούτε καινοτομία, ούτε νέες θέσεις εργασίας. Με άλλα λόγια, οι επενδύσεις είναι όρος επιβίωσης της ελληνικής οικονομίας, του ενεργού οικονομικά πληθυσμού αλλά και των συνταξιούχων.

Παρά τη σχετική πρόοδο στα διαρθρωτικά προβλήματα της χώρας τα τελευταία χρόνια, οι χρόνιες δυσλειτουργίες του επενδυτικού και ρυθμιστικού περιβάλλοντος, η απουσία πολιτικών πρωτοβουλιών σε συνδυασμό με το χαμηλό επίπεδο του πολιτικού και στελεχιακού δυναμικού της Δημόσιας Διοίκησης, η αναποτελεσματική αξιοποίηση δημόσιων πόρων, η περιορισμένη θεσμική θωράκιση, οι καθυστερήσεις στη Δικαιοσύνη, κλπ. έχουν αρνητικό αντίκτυπο στην εικόνα της ελληνικής οικονομίας. Στα παραπάνω πρέπει να προστεθούν και οι επιπτώσεις από την επιβολή των περιορισμών στην κίνηση κεφαλαίων (capital controls). Αποτέλεσμα όλων αυτών είναι η ραγδαία αποεπένδυση που απειλεί τον παραγωγικό ιστό της χώρας και λειτουργεί ανασταλτικά σε κάθε προσπάθεια αναπτυξιακής κινητοποίησης.

Εάν θέλουμε ένα νέο παραγωγικό πρότυπο που δημιουργεί οικονομική ανάπτυξη και δουλειές, με τεχνολογία, εξαγωγές, παραγωγικά δίκτυα και συνέργειες, τότε θέματα όπως οι θεσμοί, το επιχειρηματικό περιβάλλον, η χρηματοπιστωτική αγορά, η καινοτομία, κοκ. χρήζουν σημαντικών μεταρρυθμίσεων. Χρειάζεται διαρκής βελτίωση καθώς σε κρίσιμους δείκτες ανταγωνιστικότητας η Ελλάδα παραμένει ουραγός. Ταυτόχρονα, πρέπει να αντιμετωπιστούν τα μεγάλα προβλήματα που αφορούν στο μη μισθολογικό κόστος και την υπερ-φορολόγηση της μισθωτής εργασίας.

Για να συμβεί αυτό, δεδομένης της συγκυρίας και της δημοσιονομικής προσαρμογής για την οποία η χώρα έχει δεσμευθεί στο πλαίσιο του Μνημονίου, είναι αναγκαίο να ληφθούν υπόψη οι ακόλουθες 6 προϋποθέσεις:

1. Εφαρμογή των μέτρων του Μνημονίου, περιλαμβανομένων των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων, χωρίς καθυστερήσεις στην επίτευξη των συμφωνηθέντων, για την αποκατάσταση της εμπιστοσύνης, την εκταμίευση των δόσεων και την τόνωση της ρευστότητας στην αγορά, και την επιτάχυνση της διαδικασίας ανάκαμψης της ελληνικής οικονομίας.
2. Επιτάχυνση του προγράμματος αποκρατικοποιήσεων που έχουν συμφωνηθεί και ενεργοποίηση του προγράμματος αξιοποίησης των περιουσιακών στοιχείων

- του δημοσίου μέσω του Επενδυτικού Ταμείου, ώστε να ανακτηθεί το επιχειρηματικό ενδιαφέρον για επενδυτικές ευκαιρίες στην Ελλάδα.
3. Αντιμετώπιση του προβλήματος των «κόκκινων δανείων» με επιτάχυνση της εφαρμογής του νέου θεσμικού πλαισίου και αξιοποίηση των δυνατοτήτων για την πώληση επισφαλών απαιτήσεων και την αναδιάρθρωση υπερχρεωμένων επιχειρήσεων. Η τακτική της αναμονής, ώστε η ανάκαμψη της ελληνικής οικονομίας να οδηγήσει σε ανάκαμψη των προβληματικών δανείων, για να μπορέσουν οι τράπεζες να εγγράψουν κέρδη από την ανάκτηση των προβλέψεων, δεν έχει αποδώσει καρπούς μέχρι σήμερα. Η αναδιάρθρωση, λοιπόν, των υπερχρεωμένων επιχειρήσεων μπορεί να προκαλέσει αυξημένο επενδυτικό ενδιαφέρον και να οδηγήσει στη δημιουργία πιο δυναμικών επιχειρήσεων που, απαλλαγμένες από τα χρηματοπιστωτικά και άλλα βάρη του παρελθόντος, θα μπορούν να συμβάλλουν σε αυτή την ίδια την ανάκαμψη της ελληνικής οικονομίας.
 4. Μείωση των φορολογικών συντελεστών στη βάση ενός ισοδύναμου προγράμματος καταπολέμησης της φοροδιαφυγής, και αναγκαστικής μείωσης των λειτουργικών δαπανών του δημοσίου σε περίπτωση υστέρησης στην επίτευξη των στόχων επέκτασης της φορολογικής βάσης, ώστε να μειωθεί η φορολογική επιβάρυνση των συνεπών φορολογουμένων και των οργανωμένων επιχειρήσεων και να δοθεί ώθηση στην αναπτυξιακή διαδικασία μέσω τόνωσης της υγιούς και ανταγωνιστικής επιχειρηματικότητας.
 5. Θέσπιση οριζόντιων επενδυτικών κινήτρων μέσω υπεραποσβέσεων επενδυτικών δαπανών, , ώστε να προκληθεί επενδυτικό ενδιαφέρον, αύξηση της απασχόλησης και των εισοδημάτων, και έτσι οι ρυθμίσεις αυτές να είναι όσο το δυνατόν δημοσιονομικά ουδέτερες.
 6. Λήψη μέτρων για την ανάκαμψη της αγοράς ακινήτων και της κατασκευαστικής δραστηριότητας

Ο εντοπισμός και η προώθηση των συγκεκριμένων παρεμβάσεων για την ενθάρρυνση παραγωγικών επενδύσεων πρέπει να πραγματοποιηθεί σε συνεργασία με τις επιχειρήσεις προκειμένου να αντιμετωπιστούν αποτελεσματικά. Ταυτόχρονα, η ενίσχυση του ρόλου των επιχειρήσεων στο σχεδιασμό, στον εντοπισμό των αναγκών τους (πχ σε δεξιότητες, μηχανισμούς, κλπ.), τις τεχνολογικές προτεραιότητες, τη διακυβέρνηση της χρηματοδότησης, στις επενδύσεις, στην εξωστρέφεια, στη συμμετοχή σε εγχώρια και διεθνή παραγωγικά δίκτυα θα συμβάλει ουσιαστικά στην κινητοποίησή τους.

5. 25 προτάσεις αναπτυξιακής επανεκκίνησης

Οι προτάσεις του ΣΕΒ συνοψίζονται παρακάτω. Τα πλήρη κείμενα και τεκμηρίωση είναι διαθέσιμα.

A. Ενθάρρυνση παραγωγικών επενδύσεων

Η οικονομία έχει έκδηλη ανάγκη ενός διαφορετικού πλέγματος πολιτικών που θα αλλάξουν τα δεδομένα, με επενδύσεις που δημιουργούν δουλειές, εξωστρέφεια, εμπορεύσιμα προϊόντα, καινοτομία, συνέργειες μεταξύ μικρότερων και μεγαλύτερων επιχειρήσεων και βελτίωση της εγχώριας προστιθέμενης αξίας.

1. **Στοχευμένη μείωση φορολογικών συντελεστών** σε παραγωγικές δραστηριότητες.
2. **οριζόντια ενθάρρυνση** των οικονομικά αποδοτικών επενδύσεων, ανεξαρτήτως κλίμακας ή γεωγραφίας μέσα από **«έξυπνη» φορολογική λογική** που ενθαρρύνει και επιβραβεύει την προστιθέμενη αξία και τις δουλειές που με τη σειρά τους μετεξελίσσονται σε πρόσθετα φορολογικά έσοδα και εισφορές για τα ασφαλιστικά ταμεία. Για παράδειγμα, ένα απλό, αποτελεσματικό αλλά και δημοσιονομικά ουδέτερο εργαλείο είναι η **μεταφερόμενη υπερ-απόσβεση** (πχ στο 200%) σε κεφαλαιακές δαπάνες (capex), καθώς και ο **μειωμένος φορολογικός συντελεστής** (πχ στο 20%) σε περίπτωση επανεπένδυσης κερδών.
3. **Άρση των αντικινήτρων και μείωση της γραφειοκρατίας.** Σήμερα η επιβάρυνση των επενδύσεων περιλαμβάνει 16% κόστος ευκαιρίας εξαιτίας καθυστερήσεων στην υλοποίηση, €3,9δισ. επιπλέον κόστος λειτουργίας, 3,5 χρόνια στις πτωχευτικές διαδικασίες, υπερδιπλάσιο χρόνο απονομής δικαιοσύνης σε σχέση με την ΕΕ-28 (1.580 ημέρες για απόφαση επί εμπορικής οφειλής) αλλά και 40% πάνω από το μέσο χρόνο εκδίκασης των διοικητικών υποθέσεων.
4. **Δημιουργία οικονομιών κλίμακας και παραγωγικών δικτύων.** Η επιβίωση και μεγέθυνση των μικρότερων ελληνικών επιχειρήσεων περνάει μέσα από την ενθάρρυνση των παραγωγικών δικτύων, ειδικά μεταξύ μικρότερων και μεγαλύτερων επιχειρήσεων. Οι συνεργασίες μεταξύ διαφορετικών μεγεθών και εξειδικεύσεων θα επιτρέψουν την αξιοποίηση νέων αγορών, οικονομίες κλίμακας, ευελιξία, προγραμματισμό παραγωγής, αλλά και μία νέα προσέγγιση στην περιφερειακή ανάπτυξη, διευκολύνοντας παράλληλα δράσεις στο χώρο της κυκλικής οικονομίας.
5. **Έξορθολογισμός της μεταφοράς ζημιών.** Πληθώρα Ελληνικών εταιρειών συσσωρεύουν ζημίες. Η πρόταση **μετατρέπει τη φορολογία σε αναπτυξιακό μοχλό**, επιτρέποντας τη μεταφορά οικονομικών ζημιών για 12 έτη (έναντι 5 ετών σήμερα) και μέχρι του 70% των κερδών, ακολουθώντας ευρωπαϊκά παραδείγματα όπως αυτό της Πορτογαλίας.

B. Φορολογική δικαιοσύνη

Η καταπολέμηση της φοροδιαφυγής και φοροαποφυγής πρέπει να γίνει κυρίαρχος στόχος προκειμένου να διασφαλιστεί η δίκαια κατανομή των φορολογικών βαρών, η εύρυθμη λειτουργία της αγοράς και η βιώσιμη αύξηση των δημοσίων εσόδων.

Επίσης, θα συμβάλει στην αλλαγή της εικόνας της χώρας και στις δυνατότητές της να υλοποιεί αναπτυξιακή και κοινωνική πολιτική.

6. Λύσεις **ηλεκτρονικών συναλλαγών** (πχ τιμολόγησης, ιχνηλάτησης, πληρωμών, κτλ) προϊόντων είναι άμεσα υλοποιήσιμες (εντός εξαμήνου) και με άμεσα αποτελέσματα όπως για παράδειγμα τα €1,5δισ. πρόσθετων φορολογικών εσόδων, ο περιορισμός έκδοσης πλαστών και εικονικών φορολογικών στοιχείων κατά 80% και η αύξηση των δημοσίων εσόδων κατά €200 εκ. από τη μείωση του λαθρεμπορίου.

Γ. Επιχειρηματικό περιβάλλον και λειτουργία αγοράς

Η αδειοδότηση και λειτουργία επιχειρηματικών δραστηριοτήτων παραμένει μια χρονοβόρα και δαπανηρή διαδικασία. Σε συνδυασμό με το χωροταξικό έλλειμμα και την συνεπαγόμενη έλλειψη ασφάλειας δικαίου λειτουργεί ανασταλτικά για επιχειρηματικές πρωτοβουλίες. Οι προτεινόμενες παρεμβάσεις αφορούν τομείς όπως:

7. **Φορολογική και επενδυτική σταθερότητα και τήρηση των υποχρεώσεων της δημόσιας διοίκησης.** Το ιστορικό επιλογών της Δημόσιας Διοίκησης είχε ως αποτέλεσμα ξένοι επενδυτές που εμπιστεύτηκαν τη χώρα και επένδυσαν σε αυτή να καταγράφουν σημαντικές απώλειες, όχι λόγω κακών επιχειρηματικών χειρισμών αλλά λόγω αντικρουόμενων και αντιφατικών θεσμικών παρεμβάσεων της Δημόσιας Διοίκησης.
8. **Εποπτεία αγοράς και κανόνες στον ανταγωνισμό.** Η απλοποίηση των ελέγχων θα ενισχύσει τη διαφάνεια και την αποτελεσματικότητά και θα επιτρέψει τη διασφάλιση του υγιούς ανταγωνισμού. Για παράδειγμα, δημιουργία ενιαίου συστήματος συντονισμού του ελέγχου για τη λειτουργία των αγορών (παραγωγή, διακίνηση, εμπορία) στη λογική του single audit και με την αξιοποίηση πρακτικών risk analysis.
9. **Λειτουργικός χωροταξικός σχεδιασμός,** με άμεση δημιουργία οργανωμένων χώρων υποδοχής επιχειρήσεων.
10. **Σύγχρονο σύστημα αδειοδότησης.** Πρώτη προτεραιότητα πρέπει να συνιστά η δήλωση συμμόρφωσης κάθε αδειοδοτούμενου σε συγκεκριμένες προδιαγραφές και δεσμεύσεις και ο εκ των υστέρων έλεγχος από την Πολιτεία, με τη συνδρομή διαπιστευμένων ελεγκτικών φορέων. Επίσης, εντατικοποίηση των ενεργειών ενεργοποίησης του Ν. 4262/2014, αλλά και ολοκλήρωση της δευτερογενούς νομοθεσίας του Ν.4302/2014,
11. **Ποιοτική και ταχεία απονομή δικαιοσύνης.** Η εισαγωγή της ηλεκτρονικής δικαιοσύνης (e-justice) είναι ένα πρώτο ουσιαστικό βήμα με την ταχύτερη ολοκλήρωση του Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος Διαχείρισης Δικαστικών Υποθέσεων (ΟΣΔΔΥ). Επιπλέον, η αξιολόγηση της αποδοτικότητας των δικαστηρίων μέσω της θέσπισης συστήματος στοχοθεσίας και διαρκούς παρακολούθησης της απόδοσης τους μπορεί να ενισχύσει την εμπιστοσύνη.

12. **Εφαρμογή εθνικού σχεδίου υποδομών** με ιδιωτική συμμετοχή στο σχεδιασμό, την υλοποίηση, τη λειτουργία και τη χρηματοδότηση. Επίσης, **ολοκλήρωση της απελευθέρωσης των αγορών δικτύων**, με διασφάλιση της αλληλεπίδρασης με τις αντίστοιχες αγορές της Ευρώπης.

Δ. Στήριξη Επιχειρηματικότητας

Η κρίση έχει δημιουργήσει πλείστα προβλήματα στη λειτουργία των επιχειρήσεων. Η άμεση διευθέτηση τους με όρους δικαιοσύνης, αποτελεσματικότητας και ρεαλισμού θα επιτρέψει στις επιχειρήσεις να σχεδιάσουν το μέλλον τους κοιτώντας μπροστά.

13. **Βελτίωση του θεσμικού πλαισίου για την αναδιάρθρωση επιχειρήσεων**, ειδικά σε θέματα «δεύτερης ευκαιρίας» και απλοποίησης των διαδικασιών εξαγορών και συγχωνεύσεων.
14. **Εφαρμογή νέου πλαισίου διευθέτησης οφειλών και αντιμετώπισης των μη εξυπηρετούμενων δανείων.**
15. **Πραγματική, απρόσκοπτη ταχεία εξόφληση των υποχρεώσεων του κράτους** προς την παραγωγική οικονομία (πχ επιστροφές ΦΠΑ, εξόφληση ενισχύσεων, εκταμίευση ΕΣΠΑ, κ.λπ.).

Ε. Κινητοποίηση επενδύσεων σε Έρευνα, Τεχνολογική Ανάπτυξη, Καινοτομία

Η αντιμετώπιση των προβλημάτων του ελληνικού συστήματος έρευνας και καινοτομίας αποτελεί βασικό παράγοντα για την αντιστροφή του brain drain και την αύξηση του τεχνολογικού περιεχομένου των ελληνικών εξαγωγών. Μία αποτελεσματική πολιτική για την έρευνα και καινοτομία βασίζεται σε τρεις κεντρικούς πυλώνες:

16. Δημόσιο σύστημα έρευνας και η σύνδεση του με τις επιχειρήσεις,
17. Κινητοποίηση των επιχειρήσεων για τη δημιουργία νέων ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων μέσω έρευνας και καινοτομίας,
18. Ρυθμιστικό πλαίσιο και τα κίνητρα. Για παράδειγμα, σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες το φορολογικό όφελος επενδύσεων στην καινοτομία προσεγγίζει το 35%. Στην Ελλάδα είναι μόλις 8,7%. Η θεσμοθέτηση **ισχυρών, οριζόντιων κινήτρων** (όπως σε Ολλανδία, Λετονία, Μεγάλη Βρετανία, Λιθουανία, Τουρκία, κλπ) αποτελεί ανταγωνιστική προϋπόθεση.

ΣΤ. Επιχειρηματική εξωστρέφεια

Η διαρκής βελτίωση της διεθνούς ανταγωνιστικότητας των εξαγωγικών επιχειρήσεων αποτελεί προϋπόθεση για την ταχύτερη έξοδο από την κρίση και τη δημιουργία βιώσιμων θέσεων εργασίας.

19. **Εφαρμογή προγράμματος ταχείας αποκατάστασης (crash program)** της διεθνούς ανταγωνιστικότητας των ελληνικών προϊόντων. Παρεμβάσεις στο υπέρμετρο κόστος παραγωγής, στην ενεργητική προώθηση και προβολή, στην ταχεία διοχέτευση προϊόντων σε επιλεγμένες αγορές, κ.λπ.

20. **Αποκατάσταση της εξαγωγικής ρευστότητας** μέσα από τη δημιουργία ενιαίου tax portfolio για κάθε εξαγωγική επιχείρηση με άμεσο συμψηφισμό κάθε μορφής χρεωστικών / πιστωτικών φόρων και τελών (συμπεριλαμβανομένου του ΦΠΑ).
21. **Ενίσχυση των δυναμικών κλάδων και ανταγωνιστικών προϊόντων** μέσω ειδικών προγραμμάτων προβολής και ενίσχυσης του ελληνικού σήματος Made in Greece
22. **Άρση εμποδίων στο διασυνοριακό εμπόριο**, προς την κατεύθυνση των φθηνότερων, ταχύτερων και απλούστερων τελωνειακών υπηρεσιών

Z. Περισσότερες και καλύτερες θέσεις εργασίας

Είναι αναγκαία η διαμόρφωση συνθηκών ανάπτυξης και η διασφάλιση ενός πλαισίου εύρυθμης λειτουργίας που να καταπολεμά αποτελεσματικά παράνομες συμπεριφορές και πρακτικές, και όχι η πλασματική αύξηση των εισοδημάτων, όταν δεν αναπτύσσεται η οικονομία. Ταυτόχρονα η χώρα χρειάζεται ανθρώπινο δυναμικό καλά εκπαιδευμένο με εξειδικευμένες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες ικανό να δημιουργεί εστίες καινοτομίας και να υποστηρίζει αναπτυξιακούς τομείς προτεραιότητας.

23. **Καταπολέμηση της αδήλωτης εργασίας και της παραοικονομίας** με αξιοποίηση των πρόσφατα ενοποιημένων βάσεων δεδομένων.
24. **Πολιτικές ανθρώπινου δυναμικού** που διασφαλίζουν την κτήση και αξιοποίηση των απαραίτητων γνώσεων, ικανοτήτων και δεξιοτήτων. Πολύ σημαντική είναι η σύνδεση του κόσμου της εκπαίδευσης με τον κόσμο και τις ανάγκες του επιχειρείν, η βελτίωση της μετάβασης από το σχολείο στην εργασία και η διασφάλιση της μακροπρόθεσμης προσαρμοστικότητας των δεξιοτήτων των εργαζομένων.
25. **Ενίσχυση της απασχόλησης** με μέτρα μείωσης του μη μισθολογικού κόστους και φορολογικά κίνητρα για τους εργοδότες που αυξάνουν τις θέσεις εργασίας (π.χ. μείωση φόρου εισοδήματος αντίστοιχη με το κόστος επιδόματος ανεργίας για κάθε νέα θέση εργασίας).